

КЛАСТЕР ЯК ЕФЕКТИВНИЙ МЕТОД ТЕХНОЛОГІЙ ДИСТАНЦІЙНОГО НАВЧАННЯ

Таїса Боровисюк

**Подільський спеціальний навчально-реабілітаційний соціально-
економічний коледж**

м. Кам'янець-Подільський, Україна

Пандемія коронавірусної хвороби (COVID-19) 2019-2021 рр. - це своєрідний виклик освітянській спільноті, який вона не могла не прийняти.

У березні 2020 року з'являється низька документів МОН України, які регламентують та визначають особливості організації освітнього процесу в умовах вимушеного дистанційного навчання; у серпні-вересні цього ж року оновлюються умови дистанційного навчання в закладах освіти. МОН України значно розширило можливості як для дистанційного навчання, так і для використання технологій дистанційного навчання (далі - ТДН) в всіх формах здобуття освіти.

Враховуючи реалії сьогодення та рекомендації МОН України, особливої актуальності набуває проблема використання ТДН.

ТДН гарантують «неперервність освітнього процесу у випадках надзвичайних обставин, які об'єктивно унеможливають відвідування закладів освіти», – зазначив у свій час Міністр освіти і науки Сергій Шкарлет.

ТДН – це освітні технології, які дозволяють викладачу надавати навчально-методичні матеріали, забезпечувати спілкування на семінарах, виконувати і перевіряти завдання, контролювати відвідуваність, організовувати семестровий контроль без прямого контакту з здобувачем освіти. Тут маємо на увазі конкретні навчальні платформи та інструменти (наприклад, Moodle, Google Classroom, Zoom, Skype, Google Suite/Docs тощо), які дозволяють розміщувати на своїх ресурсах файлові документи (лекції, презентації, навчально-методичні карти практичних, семінарських занять), відеоматеріали,

тести; передбачають спілкування в чатах тощо). Бурхлива інформатизація та діджиталізація суспільства актуалізують використання ТДН.

Чи можна ТДН вважати сьогодні інноваційними? Адже, дистанційна форма навчання явище далеко не нове.

Педагогічні інновації - процес створення, поширення й використання нових засобів для розв'язання тих педагогічних проблем, способи вирішення яких застаріли [1].

ТДН стануть ефективними за умови ініціативи та відповідальності викладача до впровадження таких технологій, готовності та бажання здобувачів освіти їх використовувати і технічної можливості обох сторін ці технології «споживати».

Втім, можливості навчальних платформ, віртуальні уроки у режимі відеоконференцій не виключають традиційного опрацювання здобувачем освіти текстової навчальної інформації (лекцій), розміщеної на ресурсах навчальних платформ, розуміння якої студент демонструватиме на практичних вебзаняттях та вебінарах, іспитах (це питання, в першу чергу, актуальне для студентів закладів фахової передвищої та вищої освіти).

Виникає питання, як допомогти студенту під час дистанційного навчання не потонути в морі тестової інформації, уміти її критично осмислити і при цьому не втратити мотивацію до пізнавальних процесів (синтезу, аналізу).

На традиційному (очному) занятті до послуг викладача цілий арсенал інтерактивних методів. Рекомендуємо ці методи адаптувати до умов дистанційного навчання, тобто оновити, і цим самим «перевести» до категорії методів дистанційного навчання.

Отже, якщо немає технічної можливості лекцію проводити в онлайн-режимі, а студенту необхідно опрацювати значну за обсягом текстову інформацію (лекцію), радимо паралельно з файловим документом, який містить текст цієї лекції, розміщувати на ресурсах навчальних платформ відповідні навчально-методичні матеріали до лекції, назвемо їх кластерами, що містять

ряд завдань, які дозволять студенту критично та свідомо сприйняти текстовий матеріал лекції.

Кластер - виділення смислових одиниць тексту та їх графічне оформлення у формі пучка. Кластер дозволяє представити великий обсяг інформації в структурованому і систематизованому вигляді, виявити ключові слова теми. Таким чином, підвищується мотивація студентів. Створення кластерів сприймається студентами як творча робота, у якій є можливою реалізація власного бачення проблеми, власний підхід, варіативність як засіб самореалізації, самоутвердження [2].

Рекомендуємо у кластери включати такі завдання:

1. «Займи позицію»

Викладач формує таблицю, колонки якої це відповідні твердження; студент у ході опрацювання текстової інформації в відповідних рядках записує факти, які підтверджують те чи інше твердження колонки.

2. «Коло ідей»

Викладач формує відповідний SmartArt, центром якого стає «дискусійна проблема»; студент у ході опрацювання текстової інформації виокремлює та записує ідеї, які він почерпнув з матеріалів лекції та які він сформував самостійно, опираючись на власний досвід та знання, у підтвердження чи заперечення дискусійного питання.

3. «Асоціативний ланцюг»

Викладач формує відповідний SmartArt, центром якої стає теза, до якої у студента виникли певні асоціації; студент записує асоціації.

4. «Активне читання»

Викладач формує таблицю з колонками «Уже відомо», «Дізнався», «Думаю, що не важливо»; студент у відповідні рядки колонки записує відповідні факти (тези), які він почерпнув з того, що читав.

5. «Дерево рішень»

Викладач формує «малюнок -дерево», де стовбур - це твердження; студент на «листочках» записує аргументи на користь твердження.

6. «Коло Венна»

Викладач формує SmartArt «Коло Венна» і визначає поняття (явища, факти), які потрібно зіставити; студент співставляє, порівнює факти, про які йде мова у лекції і заповнює відповідні коло.

7. «Прогнозування за ілюстрацією»

Викладач формує SmartArt (подібний до асоціативного ланцюга), в центрі розміщує тематичну ілюстрацію; студент зробить свої припущення щодо теми та проблем, які будуть висвітлюватися.

8. «Правильно/неправильно»

Викладач формує таблицю з певними твердженнями; студент після опрацювання текстової інформації ставить позначку «-» або «+» біля кожного твердження.

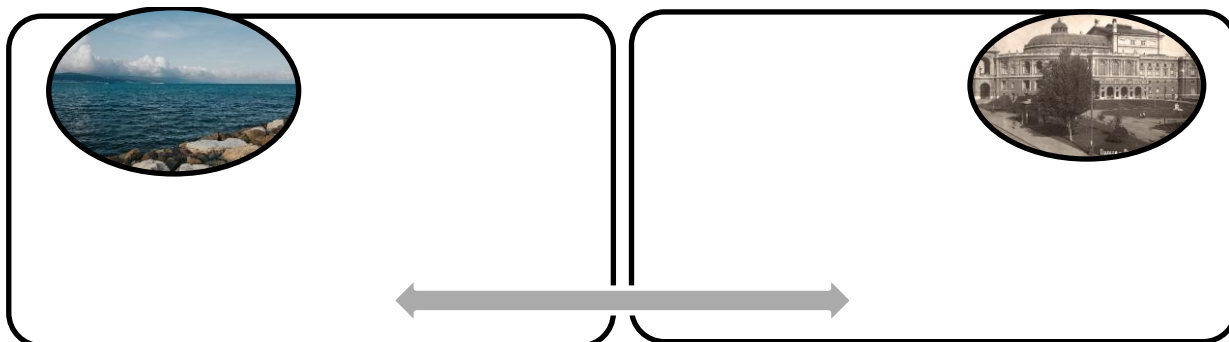
Перелік завдань, які можуть формувати кластер далеко не повний. Викладач, посилаючись на власний практичний досвід, індивідуальні психолого-педагогічні особливості студента, складність навчального матеріалу, вправно підготує кластер.

Як демонструє практика, в умовах дистанційного навчання студенти складання кластерів сприймають позитивно і у ході вебінарів демонструють вищий рівень засвоєння навчального матеріалу, аніж при традиційному читанні тексту лекції на електронних ресурсах навчальних платформ. Вважаємо, що технологія кластерів є ефективною в умовах дистанційного навчання, адже генерує вміння варіативно мислити, встановлювати послідовні зв'язки між поняттями, сприяє вільно і відкрито формувати думки з теми.

Отже, технологія кластеру є ефективною для розвитку критичного мислення студентів та результативною у контексті дистанційної освіти.

Фрагменти кластеру з української літератури

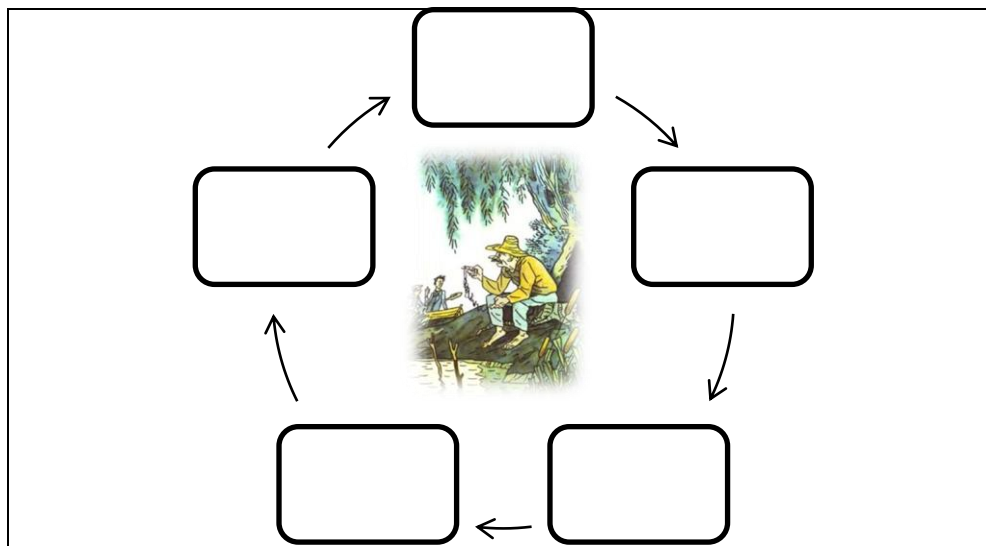
1. Вкажіть два особливі образи роману Юрія Яновського «Майстер корабля». Як вони представлені у романі?

2. Заперечте або погодьтеся з твердженнями, поставте поряд «-, +». У пустих прямокутниках напишіть будь-яке інше твердження, яке ви почерпнули з дидактичних матеріалів до заняття.

"Майстер корабля"	Юрій Яновський
☐	☐
☐ Ю. Яновський сміливо використовує нестандартні для української традиції імена, описує різноманітні тропічні місця	☐ У романі є елемент гри, фантастики
☐ Ю. Яновському вдалося створити яскраві образи української творчої інтелігенції, її молодшої генерації.	☐ Твір Ю. Яновського справедливо називають романтичним трактатом про мистецтво
☐ Оповідь ведеться переважно у формі ліричної сповіді То-Ма-Кі. Оповідь переривається вставними «історіями» з життя інших героїв, які самі їх згадують	☐ Твір насичений роздумами творця про сенс людського життя, старість і молодість, таємниці людської душі, пошуки гармонії, краси, а також про мету цілого мистецького покоління

3. Складіть асоціативний ряд-характеристику ліричного героя «Мисливських усмішок» Остапа Вишні.

ПЕРЕЛІК ДЖЕРЕЛ ІНФОРМАЦІЇ

1. Бойко Н.В. Застосування інноваційних методів навчання української мови в умовах карантину. <https://www.ukrlogos.in.ua>.
2. Кластер як один із методів формування критичного мислення школярів на уроках зарубіжної літератури. <https://z-3.jimdofree.com>.
3. Батюта Т.В. Інноваційні освітні технології в контексті євроінтеграції. <http://confesp.fl.kpi.ua>.